

Název : Činnost hygienické služby v době povodní ve Středočeském kraji

Autor : **MUDr. Libuše Polanská, MUDr. Luděk Bajgar,**
Krajská hygienická stanice Středočeského kraje se sídlem v Praze
email: hyg.dozor@khsstc.cz

ABSTRAKT

Hygienická služba prováděla v době povodňové situace řadu šetření a činností, které vyplývají a jsou v souladu se zákonem č.258/00 Sb. o ochraně veřejného zdraví, který stanovuje vedle povinností fyzických a právnických osob také kompetence orgánu ochrany veřejného zdraví. Největší podíl činnosti hygienické služby byl posunut do doby ústupu povodňové vlny a následného období. V následujícím textu je uveden ve zkratce přehled naší činnosti v souvislosti s povodňovou situací.

Epidemiologická situace v době povodní a následně po nich v zátopových oblastech byla klidná, odpovídala situaci v ostatních částech kraje s výjimkou onemocnění leptospirózou. V souvislosti s povodněmi byly šetřeny a potvrzeny 2 případy onemocnění leptospirózou u dospělých osob z okr. Mělník a Praha západ.

Na základě rozhodnutí ministerstva zdravotnictví, kterým bylo vyhlášeno **mimořádné očkování proti virové hepatitidě typu A** u osob zapojených do záchranářských a likvidačních prací v rámci Integrovaného záchranného systému a dětí ročníků narození 1997, 1998, 1999 ze záplavových oblastí, byla hygienickou službou zajišťována distribuce očkovací látky do postižených lokalit, organizačně byla zajišťována aplikace těchto očkovacích dávek společně s lékaři léčebně preventivní složky. Celkem bylo ve Středočeském kraji naočkováno 9 800 záchranářů a 2 838 dětí stanovených ročníků.

Ve Středočeském kraji byly na základě výsledků satelitních snímků a po dohodě s okresními hygieniky vytipovány lokality, kde bylo provedeno detailní šetření výskytu, resp. rizika **výskytu komárů**. Na okrese Praha západ bylo navrženo provedení postřiku formou pozemní aplikace. Na okrese Mělník bylo provedeno opakovaně šetření cca na 35 lokalitách. Jako nejvhodnější plochy k zásahu bylo vytipováno okolí Kralup, okolí Neratovic a Mělníka. oblast mezi obcemi Větrušice - Tuháň - Kelské vinice, kde byl proveden letecký zásah, po kontrole byl doplněn ještě pozemní aplikací.

Kvalita pitné vody ve veřejných vodovodech byla v době záplav kontrolována jak provozovateli, tak i orgány ochrany veřejného zdraví. Tento dozor se týkal jak bezprostředně zasažených území a zdrojů, tak i ostatních zdrojů a vodovodů z důvodu vysokých srážek na celém území kraje, které mohly ovlivnit kvalitu pitné vody. Na základě výsledků šetření byly vodovody vyřazovány z užívání pro pitné účely, náhradní zásobování pitnou vodou cisternami nebo balenými vodami bylo obdobně jako vodovody kontrolováno v rámci dozoru hygienickou službou. Po odeznění povodňové vlny byly vodovody postupně zprovozněovány, a to vždy až po souhlasu místně příslušného orgánu hygienické služby.

Provoz evakuačních středisek ve Středočeském kraji byl v rámci dozoru opakovaně hygienickou službou kontrolován. V žádném zařízení v rámci kontrol **nebyly shledány významné hygienické závady** ani **nebyla zaznamenána mimořádná epidemiologická situace**.

Ze zdravotnických zařízení byly zatopeny 2 nemocnice, 28 ambulantních zdravotnických zařízení, 2 pracoviště záchranné služby, 2 lékárny a 1 výdejna léků a 2 OHS. Hygienická služba se podílela při výběru náhradních prostor pro zatopená zdravotnická zařízení a prováděla kontroly při jejich uvádění zpět do provozu.

Povodňovou vlnou bylo v kraji zasaženo celkem **42 školských zařízení**, které podléhají výkonu státního zdravotního dozoru. Podle závažnosti postižení jednotlivých zařízení bylo prováděno opakované místní šetření pracovníky hygienických stanic. V období povodní bylo především z preventivních důvodů evakuováno v našem kraji celkem 12 letních dětských táborů. Převážná většina akcí se po odeznění nebezpečí záplav vrátila zpět na místa konání, ve dvou případech byl zajištěn náhradní rekreační objekt. Ve 4 případech již nebyly následné běhy táborů zahájeny.

V oblasti stravoven a výroben potravin byly prováděny v první fázi v terénu šetření zaměřená na zhodnocení stavu postižených území. V součinnosti s orgány místní samosprávy byly posuzovány náhradní prostory pro umístění stravoven a prodej, pro náhradní zásobení postižených příp. evakuovaných obyvatel a záchranářů. V akutních případech byly distribuovány dezinfekční

prostředky. Cestou obecních úřadů byla podnikatelům i obyvatelstvu předávána písemná doporučení vypracovaná MZ ČR pod názvem „Pravidla základní hygieny po záplavách“. Byly sledovány provozovny poskytující stravovací služby, prodejny, sklady, výrobní potravinářské závody, kosmetické výrobny a firmy vyrábějící nebo distribuující předměty běžného užívání. Následná šetření byla v provozovnách zaměřena na rozsah potřebných opatření – byly vyřazovány zaplavené potraviny, suroviny, prostředky péče o tělo a další, pozornost byla věnována způsobu úklidu a sanaci prostor, zajištění zásobování pitnou vodou. Po provedených opatřeních v provozovnách byly před zahájením činnosti prováděny na základě žádosti provozovatelů kontroly a vydáván souhlas k obnovení provozu zařízení. Byla přešetřována podezření na zpracovávání nebo prodej zaplavených potravin, surovin či jiného zboží. V případě zjištěných hygienických závad byla s provozovateli v indikovaných případech zahájena správní řízení, prováděna likvidace závadného zboží event. ukládány sankce.

V rámci řešení mimořádné situace vydal **Krajský hygienik nařízení**, kterým s okamžitou platností zakázal užívání vod pro lidskou potřebu a spotřebu, u nichž vodní zdroje nebo doprava vody byly negativně ovlivněny záplavami, zakázal koupání v koupalištích a v navrhovaných koupacích místech (v nádržích Orlík, Slapy, v řece Berounce), která byla zasažena povodní, přikázal likvidaci všech surovin, potravin, pokrmů, polotovarů, rozpracovaných pokrmů apod., které byly zatopeny s výjimkou hermeticky uzavřených.

Na základě požadavku hlavního hygienika, ministerstva zdravotnictví a pro potřeby krizového štábu kraje byly vypracovávány informace o epidemiologické situaci v kraji a počtu naočkovaných osob, o situaci ve výskytu komárů a informace o provedených zásazích, o zajištění zásobování obyvatel pitnou vodou, o výsledcích státního zdravotního dozoru např. nad stravovacími službami, nad zajištěním ubytování pro evakuované, informace o postižených zdravotnických zařízeních

Bylo nutné zajistit dostatečnou informovanost jak obyvatel, tak i odborné veřejnosti i sdělovacích prostředků. Proto byly na **internetových stránkách KHS uváděny aktuální informace**. Hygienická služba se podílela na řešení stížností obyvatel nebo havarijních úniků látek ze zaplavených provozů z hlediska možných zdravotních rizik. Velký objem činnosti hygienických stanic představovaly **dotazy obyvatel včetně hromadných sdělovacích prostředků**.